

Dr. Musli Vërbani

MORALI

17

Kaçanik, 2011

Autor:
Dr. Musli VËRBANI

Titulli:
MORALI

Korrektura:
Burim Bunjaku

*Radhitja kompjuterike,
kopertina dhe dizajni grafik*
Mumin Shehu

Botues: **Autori**

Shtypi:
“FokusPrint”

Të drejtën e ribotimit e rezervon autori

MORALI

Morali është përmbledhja e rregullave mbi sjelljet e mira. Të jesh i moralshëm do të thotë t'i përmbahesh atyre rregullave dhe normave morale, ndërsa i pamoralshëm do të thotë t'i shkelësh ato rregulla.

Burimet e moralit Islam janë Kur'ani dhe Hadithi.

Dispozitat mbi moralin Islam ndahen në tri grupe:

1. Detyrat ndaj Allahut;
2. Detyrat ndaj njerëzve dhe krijesave;
3. Detyrat ndaj vetvetes.

Morali i mirë është shprehje që ka për qëllim rregullimin shpirtëror, i cili është i rrënjosur thellë në njeriun. Morali është shkenca e gjendjes shpirtërore të njeriut të karakterit të tij dhe të sjelljes së tij; është shkenca, e cila sqaron në çka mbështetet e mira dhe në çka mbështetet e keqja, me fjalë të tjera: Cilat vepra konsiderohen të mira, e cilat të këqija.

Morali i bukur do të peshojë rëndë në Ditën e Gjykimit. Ai që e ka moralin e bukur, e ka imanin e plotë. Ai që e ka moralin e bukur është fetar i vërtetë dhe musliman i mirë.

Shkelja e urdhrave të Allahut është shkelje e normave të moralit Islam. Të vepruarit e ndalesave të Allahut është shkelje e normave të moralit Islam dhe quhen mëkat.

Morali i keq është helm vdekjeprurës. Qëllimi i çdo ibadeti në Islam është pastrimi i moralit.

Prej Ademit a.s. e deri më sot, njëra prej çështjeve kryesore, me të cilat ballafaqohet lloji njeri është morali. Shumë popuj kanë dështuar, por edhe janë zhdukur, për shkak të moralit të keq, e jo për shkak të paditurisë apo varfërisë. Për këtë arsye të gjithë peygamberët e kanë pasur për detyrë edhe përsosjen e moralit.

Morali është sjellja e mirë, gjuha e ëmbël dhe veprimi i drejtë.

Vetëm me moral të lartë e fisnik mund t'i ndihmohet fesë, atdheut dhe popullit.

Morali i mirë, personalitetin e njeriut e ngritë lartë dhe e bën njeriun të përsosur.

Morali kërkon praktikën, kjo do të thotë se nuk duhet të jemi prej atyre që vetëm flasin, e asgjë nuk bëjnë.

Kur lind njeriu, lind i vogël dhe i dobët, e me kalimin e kohës, duke u ushqyer forcohet. Kështu është edhe me shpirtin, duke u ushqyer me dashuri, me bamirësi, durim, ndjeshmëri bëhet i fortë moralisht.

Në fund lusim Zotin e Lartmadhëruar të na përsosë moralisht dhe që ta kemi moralin e bukur.

MJETET E MORALIT

Mjetet e moralit të mirë janë:

- Njohja e moralit të mirë dhe pasimi i tij;
- Njohja e moralit të keq dhe largimi prej tij;
- Burimi i moralit të mirë është Kur’ani dhe Hadithi;
- Besimi (imani) është bazë themelore e moralit;
- Kryerja e obligimeve ndaj Allahut bëjnë që të kesh moral të mirë;
- Largimi prej veseve të këqija;
- Shoqërimi me njerëz të mirë;
- Largimi prej vendtubimeve të këqija;
- Pranimi i këshillave të sinqerta;
- Jeta e Muhamedit a.s. të jetë shëmbëlltyrë e jetës tënde, sepse ai ka qenë Kur’ani, i cili ka ecur nëpër tokë.

MORALI NË KUR'AN

Zoti i Lartmadhëruar e ka dërguar Pejgamberin s.a.v.s. dhe ka thënë:

“Vërtet ti (o Muhamed) je në shkallë të lartë të moralit.”

Në ajetet e para të suretul Muëminun (Besimtarët) Zoti i Lartmadhëruar i përshkruan cilësitë që duhet t'i kenë besimtarët, e ato cilësi janë cilësi të moralit të bukur:

“Me të vërtetë, janë të shpëtuar besimtarët,

- të cilët janë të përvuilur në namazin e tyre,*
- të cilët shmangen nga fjalët (dhe veprat) e kota,*
- të cilët e ruajnë nderin e tyre, përveçse me gratë e tyre ose me robëreshat e tyre, ata nuk janë të qortuar. E, kush kërkon (kënaqësi), përpos këtyre, të atillët me të vërtetë janë kalimtarë të kufijve. (Të shpëtuar janë) edhe ata që i ruajnë emanetet, dhe që kryejnë premtimet. Edhe ata që e ruajnë namazin e tyre. Ata janë trashëgimtarë të mëdhenj, të cilët do ta trashëgojnë (Xhenetin) Firdevsin. Ata do të jenë të përhershëm në të.”*

(El-Muëminunë, 1-11)

MORALI NË HADITHË

Muhamedi s.a.v.s. ka thënë:

“Në Ditën e Kijametit nuk ka asgjë që rëndon peshoren e punëve të mira më shumë se sa morali i mirë.”

Muhamedi s.a.v.s. në hadithë, po ashtu, ka thënë:

“Besimtarët, të cilët e kanë më të përsosur Imanin janë ata, të cilët e kanë moralin më të mirë.”

Shkojnë disa njerëz te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e pyesin se cili njeri është më i dashur tek Allahu. Ai u përgjigjet: *“Njeriu që e ka moralin më të mirë.”*

Muhamedi s.a.v.s. ka thënë:

“Më i dashuri dhe më i afërti tek unë në Ditën e Kijametit është ai, i cili e ka moralin më të mirë nga ju, ndërsa më i urryeri dhe më i largëti tek unë në Ditën e Kijametit është ai, i cili e ka moralin më të keq.”

Muhamedi s.a.v.s. ka thënë:

“Vërtet Allahu e ngritë moralin e mirë në gradën e agjëruesit të ditës dhe falësit të natës.”

Muhamedi s.a.v.s. ka thënë:

“Morali i mirë shkrinë mëkatet, ashtu siç e shkrinë borën dielli.”

Muhamedi s.a.v.s. ka thënë:

“Fatmirësia e birit të Ademit (njeriut) është morali i mirë, ndërsa fatkeqësia e birit të Ademit (njeriut) është morali i keq.”

Ndërsa, Muhamedi s.a.v.s. për veten e tij ka thënë:

“Vërtet jam dërguar të përsosi moralin.”

MORALI I MUHAMEDIT S.A.V.S.

Nëse tubohen të gjitha cilësitë e mira të moralit të të gjithë njerëzve, atëherë ato do t'i gjenim te Pejgamberi s.a.v.s.

Muhamedi s.a.v.s. ka thënë: *“Më ka edukuar Zoti im, dhe e ka përsosur edukatën time. Kështu që Zoti i Lartmadhëruar ka thënë:*

“Nuk ka dyshim se ti je në shkallën më të lartë të moralit.”

Pejgamberi s.a.v.s. ishte i matur, i durueshëm, i turpshëm, bujar, modest. E përkujtonte Allahun vazhdimisht, nuk merrej me gjëra të kota. I donte të mjerët, i vizitonte të sëmurët, i nderonte dhe nuk i poshtëronte të varfrit, dhe nuk i frikësohej asnjë mbreti për shkak të mbretërisë. Buzëqeshte dhe sillej mirë me të tjerët. E pranonte arsyen e të arsyetuarit.

Pejgamberi s.a.v.s. nuk zemërohej, nuk hakmerrej, nuk e ka përbuzur ushqimin asnjëherë, nuk ndalohej nga e lejuara.

Morali i tij ka qenë Kur’ani. Zemërohej kur zemërohej Kur’ani dhe kënaqej kur kënaqej Kur’ani.

EDUKATA ME ALLAHUN

Allahu i Lartmadhëruar na ka krijuar, përpos kësaj të gjitha të mirat na i ka dhuruar. Nëse mundohemi t'i llogarisim të mirat që na ka dhënë Allahu, kurrë nuk do të mund t'i numëronim. Allahu na dëgjon, na sheh, e di atë që veprojmë haptazi dhe fshehurazi. Për këtë arsye çdo adhurim që e bëjmë duhet

të jetë i pastër si loti dhe i bardhë si qumështi, dhe të bëhet vetëm për Allahun.

Ne kemi obligim që ta adhurojmë Allahun singërisht, ta falënderojmë, ta madhërojmë dhe të shpresojmë në mëshirën e Tij. Adhurimi në Allahun nuk duhet të ketë asnjë njollë. Allahun e Lartmadhëruar duhet ta falënderojmë, duhet ta dëgjojmë, duhet t'i nënshtrohemi urdhrave të Tij dhe të largohemi prej ndalesave të Tij.

Nëse e bëjmë ndonjë lëshim apo mëkat, duhet të pendohemi singërisht. Atij duhet t'i mbështetemi dhe shpresën vetëm te Ai duhet ta kemi. Atij duhet t'i frikësohemi. Prej Allahut duhet të turpërohemi që të mos bëjmë mëkat. Duhet ta fitojmë kënaqësinë e Tij, që të na mëshirojë dhe të na shpërblejë me Xhenet.

Në përgjithësi, kjo është edukata jonë ndaj Allahut të Lartmadhëruar.

Edukata me Allahun arrihet nëpërmjet tri gjërave:

E para: Ta ruash zemrën që të mos adhurojë dhe të mos i bindet askujt tjetër, përpos Allahut;

E dyta: Të mos veprosh gjëra që nuk i do Allahu

E treta: Të kesh mendime të mira për Allahun edhe nëse ndodh ndonjë fatkeqësi.

Nëse i ke këto tri cilësi, Allahu do të të dojë në Ditën e kiametit, por edhe në këtë botë do të të shpërblejë me të mira.

EDUKATA ME TË DËRGUARIN E ALLAHUT

Muslimani beson se Muhamedi s.a.v.s. është Pejgamber i Zotit, të cilit i ka zbritur Kur'ani dhe është vula e të gjithë pejgamberëve.

Muslimani e do Muhamedin s.a.v.s. Muslimani i kryen urdhrat e Pejgamberit s.a.v.s. dhe nuk i kundërshton. Muslimani edukohet me moralin e Pejgamberit s.a.v.s. Atë e merr si shëmbëlltyrë në jetë, atë e merr shëmbëlltyrë se si duhet dashur Allahun, atë e merr shëmbëlltyrë se si duhet adhuruar Allahun.

Zoti i Lartmadhëruar në Kur'an thotë:

“Ju, pa dyshim se, Pejgamberin e Allahut e keni shembull të mrekullueshëm, për atë që i druan Allahut dhe Ditës së Kijametit dhe i cili e përmend shpesh Allahun.” (El-Ahzabë, 21)

Kur Muslimani edukohet me edukatën e të Dërguarit s.a.v.s., e meriton shefaatin e tij dhe do të jetë së bashku me të në Xhenet.

Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Të gjithë pjesëtarët e mi do të hynë në Xhenet, përpos refuzuesve.” Kur e pyesin se kush janë refuzuesit. Pejgamberi s.a.v.s. është përgjigjur kështu: “Kush më dëgjon mua do të hyjë në Xhenet, e kush nuk më dëgjon mua, më ka refuzuar.” (Buhariu)

DETYRAT NDAJ ALLAHUT XH.SH.

Detyrat tona ndaj Allahut janë:

- Ta duam Allahun e Lartmadhëruar;
- Ta falënderojmë për begatitë që na ka dhënë;
- Që t'i bëjmë ibadet, ashtu siç na ka mësuar Pejgamberi s.a.v.s.;
- Të jemi të sinqertë në veprat tona dhe ta ndiejmë në shpirt se Allahu është Ai, i Cili na mjafton për gjithçka;
- Të turpërohem ndaj Allahut, çdo herë kur mendojmë të bëjmë ndonjë mëkat: “Ai (Allahu), me të vërtetë, di çdo gjë që shprehni (apo veproni) haptazi dhe atë që e fshihni.” (El-Eala, 7);
- Të frikohemi nga ndëshkimi i Allahut: “*Me të vërtetë ndëshkimi i Zotit tënd është i ashpër.*” (El-Buruxhë, 12);
- Të kemi mendim të mirë ndaj Allahut dhe mos të humbim shpresën në mëshirën e Tij: “*Thuaj: “O robërit e Mi, që i keni bërë keq vetvetes, mos e humbni shpresën në mëshirën e Allahut. Allahu, me të vërtetë, i falë të gjitha mëkatet, Ai me të vërtetë është Falës dhe Mëshirues.*” (Ez-Zumer, 53)
- Që t'i lutemi Allahut dhe të kemi shpresë në pranimin e lutjes sonë: “*Zoti i juaj ka thënë: Lutmëni Mua, Unë ju përgjigjem. Me të vërtetë ata që bëhen mendjemëdhenj e nuk duan të më adhurojnë do të hynë të poshtëruar në Xhehenem.*” (El-Muëminunë, 60)
- Që të kemi mbështetje të fortë në Allahun: “*E përse të mos mbështetemi në Allahun, kur Ai na ka treguar rrugën e drejtë në të cilën po ecim? Ne, me të vërtetë, do të durojmë në atë që na mundon ju, e ata që mbështeten, le të shpresojnë vetëm në Allahun.*” (Ibrahim, 12)
- Që të pendohemi, nëse bëjmë ndonjë mëkat.

DETYRAT NDAJ TË DËRGUARIT TË ALLAHUT S.A.V.S.

Detyrat ndaj të Dërguarit të Allahut s.a.v.s. janë:

1. Ta duam, ta nderojmë dhe t'i dërgojmë salavate çdo herë kur përmendet emri i tij. Zoti i Lartmadhëruar në Kur'an thotë: ***“Nuk ka dyshim se Allahu mëshiron dhe melekët e Tij dërgojnë salavate për Pejgamberin. O ju besimtarë, dërgoni salavate për të dhe përshëndeteni me paqe dhe përkushtim të plotë.”*** (El-Ahzabë, 56)
2. Ta duam më shumë se veten dhe familjen tonë.
3. Të veprojmë sipas Sunetit dhe rrugës së tij.
Zoti i Lartmadhëruar në Kuran thotë: ***“Thuaj(O Muhamed) nëse dëshironi ta doni Allahun më pasoni mua, e Allahu do të ju donë dhe do të ju falë gabimet”*** (Ali Imran, 31)
4. Ta mësojmë jetën e tij dhe jeta e tij të jetë mostër për jetën tonë.
“Ju e kishit shembullin më të lartë në të Dërguarin e Allahut, kuptohet, ai që shpreson në shpërblimin e Allahut në botën tjetër, ai që atë shpresë e shoqëron duke e përmendur shumë shpesh Allahun.”
(El-Ahzabë, 21)
5. T'i mësojmë dhe t'i ruajmë hadithet e tij.

NËSE PRONARI NUK MË SHEH, ALLAHU MË SHEH

Një ditë prej ditëve Abdullah bin Omeri me shokët e tij dalin për t'u shëtitur në periferi të Medinës. Atë ditë bënte vapë e madhe. Ata ndalen nën një hije që të pushojnë dhe të hanë ushqim. Deri sa ishin ulur, aty pari kalon një bari dhe i përshëndet me selam. Ibn Omeri e fton që t'i bashkëngjitet në ushqim, mirëpo bariu i thotë se është agjërueshëm.

Ibni Omer habitet dhe e pyet: “Po përse po agjëron në këtë vapë të madhe?!”

Bariu i thotë: “Unë dëshiroj që në këtë botë të bëj sa më shumë punë të mira, që të më bëjnë dobi në botën tjetër.”

Ibni Omeri i thotë: “A po ma shet një dele?”

Bariu i thotë: “Po delet janë të pronarit tim.”

Ibni Omeri i thotë: “Thuaji pronarit se e ka ngrënë ujku.”

Bariu i thotë: “Kjo është në rregull, mund ta gënjejë pronarin tim, por Allahu më sheh, e si do të dalë atëherë para Tij në Ditën e Kijametit?”

Ibni Omeri u impresionua aq shumë nga fjala e bariut dhe filloi të qajë nga edukata e bariut ndaj Allahut. Kështu që shkon Ibni Omeri në Medine, e takon pronarin e deleve, i blen prej tij delet dhe bariun, i cili ishte rob, pastaj bariun e liron për Allahun dhe të gjitha delet i jep dhuratë (sadaka për Allahun).

(Bejhekiu)

MORALI DHE BESIMI

Në Islam, morali dhe besimi janë si dy bashkudhëtarë dhe se rënia e moralit tregon rënien e besimit, dhe anasjelltas - ngritja e moralit tregon forcimin e besimit.

Një ditë, përderisa Pejgamberi s.a.v.s. u tha shokëve:

“Për Zotin nuk beson, për Zotin nuk beson, për Zotin nuk beson!”
Kur e pyetën shokët: “Kush, o i Dërguar i Allahut?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Ai që fqinjët e tij nuk ndihen të sigurt prej tij.”

Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Nuk ka besim ai, të cilit nuk i besohet; nuk ka islam ai, i cili nuk e mban premtimin.”

Po ashtu Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Imani ka shtatëdhjetë e ca degë, e para prej tyre është dëshmia se nuk ka Zot tjetër, pos Allahut, dhe e fundit është largimi i pengesave nga rruga. Dhe turpi është pjesë e Imanit.”

Siç shihet, të gjitha degët e imanit janë të ndërlidhura drejtpërsëdrejti me moralin, që do të thotë se besimi i muslimanit e ngritë atë në shkallë të lartë të moralit.

MORALI DHE DITURIA

Sikurse bimët kanë nevojë për ujë dhe nëse nuk u jiten thahen, ashtu edhe njeriu ka nevojë për moral, po nuk u edukua njeriu që në fëmijëri thahet moralisht dhe nuk mund t'i shihet asnjë fryt e dobi për njerëzimin.

Malik Ibn Enesi i ka thënë një djaloshi: “O vëllai im, mëso edukatën përpara se të mësossh dijen.”

Ruejm Ibn Ahmed El-Bagdadij ka thënë: “Puna e paktë, por me shumë edukatë është më e mirë sesa puna e shumtë, por e pa shoqëruar me edukatë.”

El Bushengiju ka thënë: “ Kush dëshiron të marr dije pa marrë edukatë, ka kaluar në gënjeshtër ndaj Allahut dhe të Dërguarit të tij.”

Mevlana Xhelaludin Rumi ka thënë: “Njeriut të arsimuar, por të paedukuar, mendja i shërben siç i shërben hajdutit qiriu për t'i bërë dritë në kohën derisa vjedh.”

MORALI DHE NAMAZI

Zoti i Lartmadhëruar thotë:

“Fale namazin, vërtet namazi të largon nga të shëmtuarat dhe të këqijat.”

(El-Ankebutë, 45)

Muhamedi s.a.v.s. ka thënë:

“Një njeri, të cilin nuk e ndalon namazi nga veprat e liga, nuk ka namaz.”

Zoti i Lartmadhëruar thotë:

“Veç ka shpëtuar ai që pastrohet (moralisht dhe fizikisht) dhe që e përmend emrin e Zotit të vet dhe fal namaz.”

(El-Ea'la, 14-15)

Në Hadithë Kudësij Zoti i Lartmadhëruar ka thënë:

“Nuk ka dyshim se Unë e pranoj namazin prej atij që është modest ndaj Madhësisë Sime, që nuk i dëmton krijesat e mia, nuk është këmbëngulës në mëkate, që ndan kohë për të Më përkujtuar Mua dhe që mëshiron të varfrit.”

Nga hadithi kuptohet se kushti i parë i pranimet të namazit është: përlulja dhe modestia. Pastaj, kushti i dytë: mosdëmtimi i krijesave. Kushti i tretë: përkujtimi i Allahut. Kushti i katërt: të ruajturit prej mëkateve. Kushti i pestë: mëshira ndaj të varfërve.

Dihet se njeriu gabon me sy duke shikuar haram; me veshë duke dëgjuar fshehtësitë e muslimanëve; me gjuhë duke përgojuar, nënçmuar dhe ofenduar të tjerët; me zemër duke i urreyer të tjerët; gabon me barkun e tij duke u ushqyer me vjedhje, kamatë dhe korrupsion. Ndërsa, namazi është obliguar për t'u larguar nga të gjitha këto gabime, e largimi prej këtyre gabimeve e përsos njeriun moralisht. Kështu mund të vijmë në përfundim se kushtet e namazit janë si vijojnë:

Kushti i parë: Edukativ;

Kushti i dytë: Shoqëror;

Kushti i tretë: Shpirtëror;

Kushti i katërt: I besimit, dhe

Kushti i pestë: I humanizmit.

Nëse ti falesh dhe nuk ke edukatë, nuk sillesh mirë me njerëzit dhe nuk je i mëshirshëm, është sikur nuk je falur fare.

MORALI DHE ZEKATI

Zekati është shtyllë e Islamit. Zekat do të thotë shtim i pasurisë, pastrim i shpirtit dhe përsosje e moralit. Zoti i Lartmadhëruar në librin e tij fisnik ka thënë:

“Merr nga pasuria e tyre zekatin (sadikanë), e cila i pastron (pasurinë e tyre) dhe i pastron ata (shpirtërisht dhe i përsos moralisht).”

Zoti i Lartmadhëruar ka ndërlidhur ibadeitn (shtyllat e Islamit) me moralin. Adhurimi dhe morali janë pjesë të pandara në mes vete. Duke dhënë zekat dhe sadaka mëshirohen të varfrit, formohet bujaria dhe fisnikëria, dhe hiqet mendjemadhësia prej njerëzve.

Muhamedi a.s. na ka treguar se sadakaja nuk jepet vetëm me pasuri, por edhe me virtyte të moralit. Ja çka thotë Pejgamberi s.a.v.s.:

“Buzëqeshja jote ndaj vëllait është sadaka, të urdhërosh në punë të mira dhe të largosh nga të këqijat është sadaka, të mbushësh enën (me ushqim) e vëllait nga ena jote është sadaka, të ndihmosh një njeri të verbër është sadaka, dhe sadakaja më e madhe është kafshata që vendos në gojën e bashkëshortes tënde.”

Në islam zekati dhe sadakaja, përpos që është me të holla, ajo jepet edhe me sadaka morali.”

MORALI DHE AGJËRIMI

Shtylla e tretë prej shtyllave të Islamit është agjërimi.

Agjërimi e përsos moralin. Njeriu gjatë tërë ditës nuk i afrohet ushqimit dhe pijes vetëm nga frika prej Zotit dhe për t'iu afuar Zotit. Kjo është një stërvitje për durim dhe qëndresë. Kjo është fuqi shpirtërore, që i mund epshet personale. Muaji i ramazanit është muaji, i cili i tubon muslimanët në një gjendje shpirtërore, pastërtie e besimi, dashurinë për zbatimin e urdhrave të Allahut, për veprimin e punëve të mira dhe përhapjen e moralit të mirë.

Zoti Lartmadhëruar në Kuran ka thënë: *“O ju te cilët keni besuar ju është be obligim agjërimi juve ashtu siç iu është bë obligim atyre para jush që te jeni të devotshëm”*. (El-Bekare, 183)

Pra qëllimi i agjerimit është pastërtia devotshmëria dhe përsosja e moralit. Për këtë arsye Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“Agjëruesi nuk bën të urrejë dhe të fyejë. E nëse dikush e ofendon atë, le të thotë: “Unë jam duke agjëruar.”

(Muslimi dhe Ibni Maxhe)

“O i Dërguar i Allahut, filanja agjëron ditën dhe falet natën, mirëpo ajo ka moral të keq: i ofendon, i shan dhe i nënçmon fqinjët e saj me gjuhë.” I Dërguari i Allahut s.a.v.s. thotë:

“Nuk ka dobi në të, ajo është prej banorëve të Xhehenemit.”

MORALI DHE HAXHI

Shehadeti pastron gjuhën dhe zemrën e njeriut; namazi përsos moralin; zekati pastron pasurinë dhe ngritë vetëdijen e njeriut në shkallë të lartë, që të jetë i mëshirshëm ndaj të tjerëve; agjërimi, gjithashtu, përsos moralin, ndërsa morali i besimtarit e arrin kulmin kur ai e kryen haxhin.

Zoti i Lartmadhëruar në Kur'an thotë:

“Haxhi është në muajt e caktuar, e kush e kryen haxhin në këta muaj, nuk duhet afruar gruas, nuk bën të mëkatojë, e as të polemizojë e të shkaktojë grindje gjatë haxhit.”

(El-Bekare, 197)

Pejgamberi s.a.v.s. në hadithë thotë:

“Kush e kryen haxhin, duke u larguar nga fjalët e kota dhe grindjet, kthehet në shtëpi (i pastër prej gabimeve) si në ditën që e ka lindur nëna.”

EDUKATA NË RRUGË

“E robërit e Zotit janë ata që ecin nëpër tokë të qetë, e kur atyre me fjalë u drejtohen injorantët, ata thonë: “Paqe!”

(Furkan, 63)

Llukmani a.s. e ka këshilluar birin e tij kështu:

“O biri im, nëse ajo (vepra që e bën) është e rëndë qoftë sa një kokërr e vogël hardeli (bimë), e ajo vepër të jetë në shkëmb ose në qiej ose në tokë, Allahu do ta nxjerrë në shesh atë. Me të vërtetë Allahu është i butë dhe njohës.”

(Lukman, 16)

Edukata në rrugë është që të largosh mbeturinat nga rruga, ashtu siç është edhe të mos i hedhësh mbeturinat në rrugë.

I Dashuri ynë, Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:

“... E para degë është dëshmia se nuk ka Zot tjetër përveç Allahut dhe se Muhamedi është i Dërguari i Tij. Kurse e fundit është heqja e mbeturinave nga rruga...”

ÇKA PËRFITJË NGA KY LIBËR

Nga ky libër përfitojmë se:

- Morali i mirë do të peshojë rëndë në Ditën e Kijametit;
- Shkelja e normave të moralit është shkelje e urdhreve të Allahut;
- Çdo ibadet në Islam ka për qëllim pastrimin e moralit;
- Duhet t'i kryejmë detyrat ndaj Allahut, ndaj të Dërguarit të Tij dhe ndaj vetvetes;
- Allahu përcejell çdo veprim që e bëjmë;
- Përsosmëria e imanit varet prej përsosmërisë së moralit.

PËRFUNDIM

Të kujtojmë hadithin, në të cilin Muhamedi s.a.v.s. ka thënë:

“Në Ditën e Kijametit nuk ka asgjë që rëndon peshoren e punëve të mira më shumë se sa morali i mirë.”

Ndërsa, kujtimi është për ata që kanë zemër, që përqendrojnë dëgjimin dhe dëshmojnë me sy të vërtetën.

Ndoshta kjo çka është e shkruar në këtë libër i bën dobi zemrës tënde fëmijë i dashur, e dëgjon veshi yt dhe e dëshmon me tërë qenien tënde atë që është shkruar.